

Učno gradivo: Aktivno državljanstvo

Demokracija in država

- Oblike vladavine

- Demokracija – oblast ima ljudstvo, odločanje poteka preko volitev.
- Avtokracija – oblast ima posameznik (npr. monarh, diktator).
- Oligarhija – oblast ima manjša skupina ljudi.

- Ustava

- Temeljni pravni akt države.
- Določa organizacijo oblasti, temeljne pravice in dolžnosti državljanov.

- Zakoni

- Podrobneje urejajo posamezna področja življenja v državi.
- Morajo biti v skladu z ustavo.

Človekove pravice

- Splošna deklaracija človekovih pravic

- Sprejeta leta 1948 pri OZN.
- Vsebuje 30 členov, ki določajo temeljne pravice vseh ljudi.

- Primeri kršitev

- Cenzura medijev.
- Diskriminacija na podlagi spola, vere ali narodnosti.
- Mučenje in nečloveško ravnanje.

- Zaščita pravic

- Ustavno sodišče RS.
- Evropsko sodišče za človekove pravice (ESČP).
- Varuh človekovih pravic.

Državljske pravice in dolžnosti

- Pravice

- Volilna pravica.
- Svoboda govora in izražanja.
- Pravica do združevanja in mirnega protesta.

- Dolžnosti

- Spoštovanje zakonov.
- Plačevanje davkov.
- Sodelovanje v skupnosti in pomoč drugim.

Aktivna participacija

- Načini sodelovanja

- Udeležba na volitvah in referendumih.
- Protesti in civilne iniciative.
- Prostovoljno delo.
- Članstvo v mladinskih organizacijah in šolskih parlamentih.

Evropska unija in državljanstvo EU

- Pravice državljanov EU

- Svoboda gibanja in prebivanja v državah članicah.
- Pravica do dela in študija kjerkoli v EU.
- Pravica do volitev v EU parlamentu.

- Vloga Slovenije v EU

- Članica EU od leta 2004.
- Sodeluje pri oblikovanju evropske zakonodaje.
- Prejema sredstva iz evropskih skladov za razvoj.

VPRAŠANJA ZA IZPIT

1. Kaj je država?
2. Pravne vrednote- naštej in opiši!
3. Katera družbena pravila poznaš; opiši jih?
4. Kaj je pravno pravilo in sestavine pravnega pravila!
5. Sestavine pravnega akta!
6. Vrste posamičnih pravnih aktov!
7. Kakšne pravne vire ločimo?
8. Kaj je pravna kršitev, kakšne poznamo in v kakšni obliki so lahko?
9. Kaj je krivda storilca in kakšna je lahko?
10. Kaj je pravna sankcija in kakšne poznamo?
11. Kaj je ustava RS, kdaj je bila sprejeta in kako je Slovenija v njej opredeljena?
12. Katere pravice in svoboščine so opredeljene v ustavi, na kratko jih opiši?
13. Kakšne vrste oblasti poznamo, kaj spada pod posamezno vejo?
14. Državni zbor!
15. Državni svet!
16. Vlada Rep. SLO?
17. Predsednik Republike?

